

# Språk, stimulans og læringslyst – Tidlig innsats og tiltak mot frafall i videregående opplæring gjennom hele oppveksten

## Sentrale funn fra kunnskapsoversikten



# Disposisjon

- Utgangspunkt og målsetning for kunnskapsoversikten
- Hvem faller fra?
- Tiltak i førskolealderen
- Tiltak i barneskolealderen
- Tiltak i ungdomsskolealderen
- Tiltak i videregående opplæring
- Konklusjon



# Utgangspunkt og målsetning

- Utgangspunkt: **Økende bekymring i samfunnet rundt frafall i VGO** i en tid hvor arbeidsmarkedet i økende grad etterspør formell kompetanse.
- **Livsløpsperspektivet** på frafallsproblematikken: I mange tilfeller er frafall sluttpunktet av en prosess som starter lenge før en begynner i VGO.
- Målsetning: Hva kan vi ut fra forskningen lære om betydningen av **tidlig innsats og tiltak gjennom barne- og ungdomsårene** for å redusere frafall i VGO.



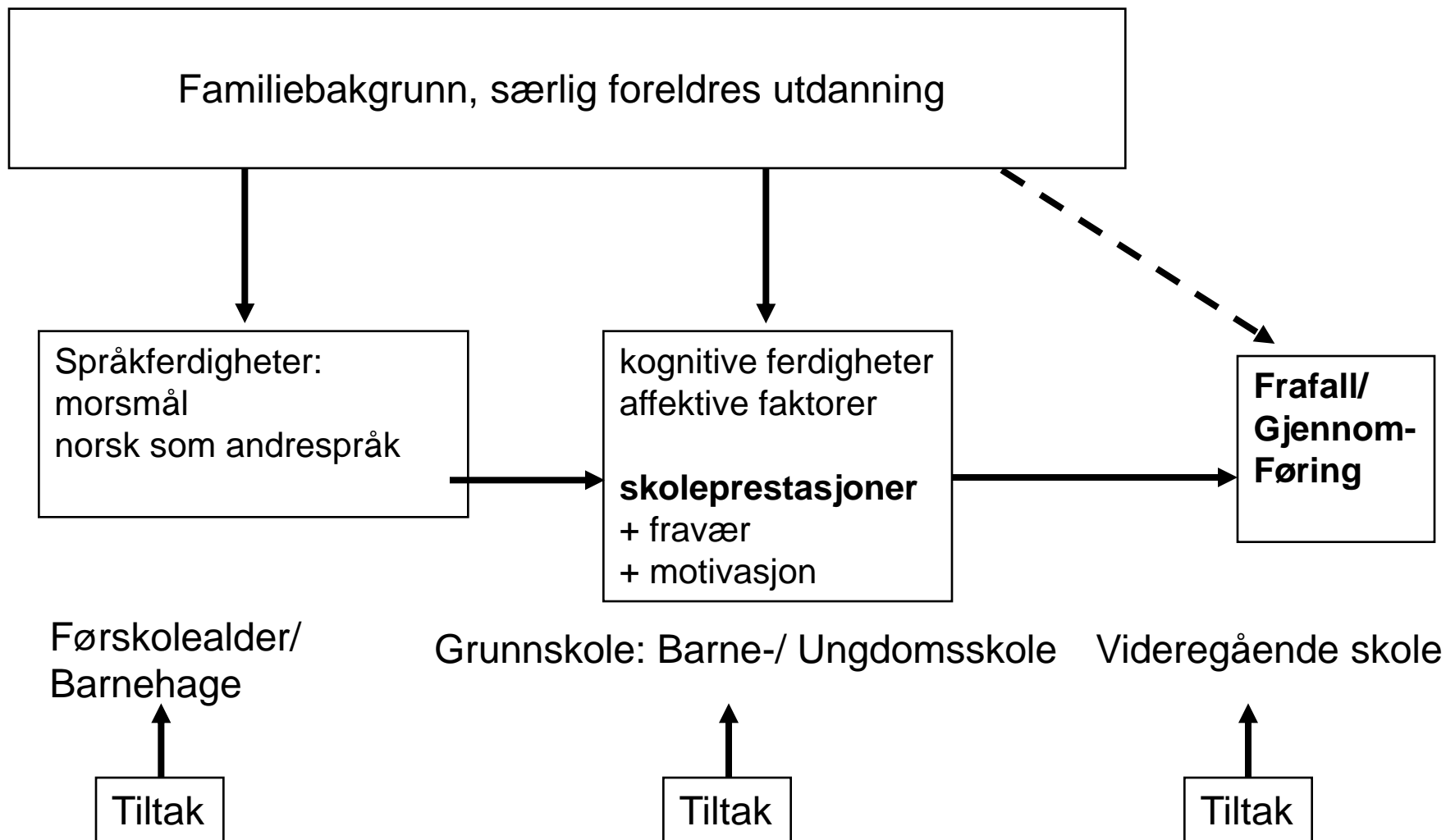
# *Hvem faller fra?*

Grupper som generelt sett har høyere risiko for å ikke gjennomføre VGO er:

- Elever med svake grunnskolekarakterer
- Elever med lavt utdannede foreldre
- Gutter
- Minoritetsspråklige elever med manglende norskkunnskap
- Yrkesfagelever med manglende grunnferdigheter



# Frafall og årsakene til frafall



# Tiltak i føreskolealder

- Har gjerne som mål å fremme grunnleggende kognitive ferdigheter, særlig språkferdigheter.
  - Alt i alt vises at det foreligger en positiv sammenheng mellom det å ha gått i barnehage med høy kvalitet og et bredt sett av indikatorer for skolefaglig læring, for eksempel utvikling av vokabular.
  - Sammenhengen mellom det å ha gått i barnehage og vokabular er særlig interessant, siden vokabular har vist seg å kunne predikere leseferdigheter på lengre sikt.
- Tidlig innsats som særlig rettes mot grunnleggende språkferdigheter, kan legge et grunnlag for å redusere sosiale forskjeller, særlig mellom minoritets- og majoritetsspråklige elever.



# Tiltak i grunnskolealder - barneskole

- Har som mål å fremme grunnleggende kognitive ferdigheter (f. eks. lesing eller regning) og affektive faktorer (som motivasjon og holdninger)
- Disse faktorene vil kunne påvirke gjennomføring av VGO på indirekte måter, i den grad de forebygger en negativ utvikling i opplæringsprosessen som senere kan føre til frafall.

## Barneskolealder:

- Det er særlig tiltak for bedre leseferdigheter og –motivasjon som står sentralt.
  - Dette gjelder både generelle lesefremmede tiltak for alle barn og tiltak for barn med spesielle lesevansker.
- Det er særlig behov for å styrke leseferdigheter og leselyst, også ut over den første leseopplæringen.



# Tiltak i grunnskolealder - ungdomsskole

Ungdomsskolealder:

- Det finnes relativt lite forskning om forebyggende tiltak mot frafall i denne fasen.
  - Samtidig er det stor enighet blant internasjonale og nasjonale forskere om at lave karakterer i ungdomsskolen og synkende motivasjon for læring i denne fasen i stor grad påvirker om en gjennomfører eller ikke.
- Det trengs mer forskning om tiltak som direkte påvirker motivasjon og læringslyst i ungdomsskolealderen.





# Tiltak i videregående opplæring

- Frafall i VGO handler stort sett om frafall blant yrkesfagelever
- Tiltak mot frafall i VGO retter seg først og fremst mot yrkesfagelever

Noen forhold som generelt peker seg positivt ut i arbeidet mot frafall:

- fleksible opplæringsløp og mer praksis for teorisvake elever
- tett oppfølging og veiledning av elever i faresonen
- samarbeid mellom videregående skole og arbeidslivet
- for minoritetsspråklige med kort botid i Norge og dårlig språkkunnskap kan både tospråklig opplæring og særskilt norskopplæring tenkes å gi positiv effekt.



# Hovedkonklusjoner

- Frafall er ofte **sluttpunktet av en lengre prosess** som starter tidligere i oppveksten.
- **Årsakene** til frafall er ofte **sammensatte** og kan ligge i ulike faser, gjerne tidligere i opplæringen og i overganger mellom ulike skoletrinn.
- Den viktigste direkte årsaken til frafall er **svake skoleprestasjoner** i ungdomsskolen som ofte faller sammen med **lav motivasjon** og manglende engasjement for læring.
- Svake skoleprestasjoner og lav motivasjon kan igjen ha bakgrunn i **tidlig sosialisering**.
- **Familiebakgrunn**, særlig foreldres utdanning, har stor betydning for hvordan barn lykkes i utdanningssystemet, barns holdninger til utdanning og valg.



# Hovedkonklusjoner

Arbeidet mot frafall handler om: **Tidlig innsats gjennom hele oppveksten.**

Det betyr:

- 1. Tidlig i opplæringsløpet:** Barn med høyt utdannede foreldre har ofte en læringsmessig fordel, allerede før skolestart, som kan forplante seg og forsterke seg utover i opplæringsløpet.
- 2. I hver enkelt fase i opplæring,** særlig i overgangsfaser.

På grunnlag av foreliggende forskning slås fast at det trengs **helhetlige og langvarige tilnærminger til frafallsproblemet** og verksetting av **tiltak i alle faser** av utdanningsløpet.

